

С Х В А Л Е Н О
Вченою радою ЧНУ
ім. Петра Могили

Протокол № 1
«30» серпня 2019 р.

І. Клименко

2019 р.

Положення про академічну доброчесність в ЧНУ ім. Петра Могили

Загальні положення

Положення про академічну доброчесність в ЧНУ ім. Петра Могили діє відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Статуту університету, Положення про організацію освітнього процесу та інших нормативно-правових актів.

Мета Положення: організація системи запобігання та виявлення плагіату в академічних текстах здобувачів вищої освіти та працівників ЧНУ ім. Петра Могили.

Положення про академічну доброчесність в ЧНУ ім. Петра Могили є складовою та невід'ємною частиною системи забезпечення якості освітньої та наукової діяльності Університету та якості вищої освіти в загалом.

1. Поняття академічної доброчесності

1.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень.

1.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у випадку використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

1.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

2. Основні види порушень академічної доброчесності

Основні види порушень академічної доброчесності:

2.1 Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Основні різновиди академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат із посиланням на джерело;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

2.2. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Типові приклади самоплагіату:

- дуплікація публікацій – публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт, як нових наукових робіт;
- дублювання наукових результатів – публікація одних і тих самих наукових результатів, у різних статтях, монографіях, інших наукових працях, як нових результатів, які публікуються вперше;
- подання у звітах з виконання наукових проектів результатів, що містилися у попередніх роботах, як отриманих при виконанні відповідного проекту;
- агрегування чи доповнення даних – суміщення старих і нових даних без їх чіткої ідентифікації з відповідними посиланнями на попередні публікації;

- дезагрегування даних – публікація частини раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію;
- повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

2.3. Фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях.

Фабрикацією також є використання вигаданих даних поруч зі справжніми, коли справжніх даних не вистачає для обґрунтування висновків дослідження.

2.4. Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Фальсифікація може стосуватися неповного або свідомо викривленого опису методик дослідження з метою приховування:

- виконаних авторами методичних помилок;
- використання застарілого або непридатного для відповідних досліджень обладнання;
- застосування непридатних для цілей дослідження алгоритмів та програмного забезпечення.

Фальсифікацією також є надання неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.

2.5. Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Також до списування може бути зараховано:

- здавання або репрезентацію різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності;
- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів з однаковими варіантами;
- несамотійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або незазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю тощо.

2.6. Обман – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Крім зазначених вище формами обману також є:

- імітація освітньої та наукової діяльності;
- неправдиве співавторство;
- приписування співавторства особам, які не брали кваліфікованої участі у дослідженні та підготовці публікації (зокрема, це стосується зарахування до авторів керівників установ і підрозділів, які безпосередньо не брали участі у

виконанні роботи, працівників чи студентів, які здійснювали лише технічну допомогу, тощо);

- невключення до співавторів осіб, які брали активну кваліфіковану участь у дослідженні та підготовці публікації, зокрема у постановці цілей та завдань роботи, формулюванні її висновків, розробці алгоритмів, аналізі результатів експериментів та розрахунків, написанні тексту тощо;

- свідоме викривлення посилань на джерела, свідоме викривлення інформації, що міститься у джерелах, на які зроблені посилання (у деяких випадках це може також бути академічним плагіатом);

- проходження процедур контролю та оцінювання результатів навчання підставними особами;

- продаж, поширення, постінг або публікація курсів лекцій, роздаткових матеріалів, записів або іншої інформації, наданої викладачем, а також використання їх для будь-яких комерційних цілей без письмового дозволу викладача;

- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів;

- отримання копії екзаменаційних билетів, питань чи завдань раніше, ніж буде дозволено викладачем;

- недозволене співробітництво, зокрема при виконанні студентських проєктів, що подаються як результати самостійної роботи; використання недозволеної допомоги при виконанні індивідуальних та контрольних завдань;

- повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність з інших дисциплін, без дозволу викладача;

- підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо);

- надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи;

- надання закладом вищої освіти або його співробітниками недостовірної інформації про заклад, його освітні програми, систему оцінювання, результати навчання, конкурси тощо;

- неправдиві повідомлення здобувачів освіти про події, які вимагають припинення освітнього процесу, перенесення контрольних заходів тощо (техногенні аварії, стихійні лиха, загроза вибуху тощо).

2.7. Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

До хабарництва можуть бути зараховані одержання, провокування або пропонування неправомірної вигоди за отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду поточного та підсумкового контролю, а також будь-яких інших переваг у навчальній, дослідницькій чи трудовій діяльності;

примусові благодійні внески та примусова праця здобувачів вищої освіти та/або їх батьків; примусове надання освітніх послуг (примусове репетиторство).

2.8. Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Це порушення охоплює будь-які випадки свідомого завищення або заниження оцінок викладачами. Зокрема такі: використання різних підходів і критеріїв при оцінюванні однотипних робіт різних здобувачів вищої освіти; навмисне створення нерівних умов для різних здобувачів тощо, надання та отримання будь-яких необґрунтованих переваг в освітній, дослідницькій чи трудовій діяльності здобувачам освіти та співробітникам закладу вищої освіти, у тому числі через родинні та інші неформальні зв'язки, застосування тиску на осіб, що приймають відповідні рішення.

До необ'єктивного оцінювання також може бути зараховано використання незрозумілої здобувачам вищої освіти системи оцінювання; невчасне повідомлення здобувачів вищої освіти про систему оцінювання результатів навчання; створення системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо.

3. Академічна відповідальність

3.1. Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності встановлюється для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників, а також для структурних підрозділів.

3.2. Види академічної відповідальності:

Академічна відповідальність науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

Академічна відповідальність здобувачів вищої освіти:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо);
- повідомлення батькам чи іншим особам (фізичним або юридичним), які здійснюють оплату за навчання;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання;

– недопуск кваліфікаційної роботи до захисту з правом повторної атестації у встановлені нормативними документами терміни.

3.3. Плагіат в академічних текстах ЧНУ ім. Петра Могили не допускається. Порядок цитування, максимальний обсяг цитат, їх джерела та ін. визначається методичною радою факультету(інституту) з урахуванням специфіки освітніх програм.

4. Заходи щодо запобігання академічному плагіату

4.1. Заходи щодо академічної доброчесності та запобігання академічному плагіату в ЧНУ ім. Петра Могили полягають у:

- інформуванні здобувачів вищої освіти та працівників про необхідність дотримання принципів академічної доброчесності та відповідальності;
- викладанні курсу з академічного письма для здобувачів вищої освіти;
- організації заходів з популяризації основ інформаційної культури та академічної доброчесності;
- організації аудіо/відеозйомки захисту дисертацій та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти;
- перевірці академічних текстів на плагіат;
- застосування методів академічної відповідальності.

5. Академічні тексти, які підлягають перевірці на плагіат

5.1. Обов'язковій перевірці на плагіат підлягають такі академічні тексти:

1. Кваліфікаційні роботи на здобуття ступеня бакалавра або магістра – на етапі допуску до захисту;
2. Дисертаційні роботи на здобуття ступеня доктор філософії/доктор наук – на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою;
3. Рукописи монографій та навчальних посібників, що рекомендуються до видання Вченою радою університету – на етапі представлення матеріалів;
4. Рукописи статей до наукових журналів та тези конференцій – на етапі подання роботи для публікації;
5. Поточні контрольні, аналітичні роботи, реферати та ін. – на етапі перевірки даних робіт до виставлення балів в паперовий або електронний журнал академічної групи;
6. Курсові роботи (проекти) – перед її захистом.

5.2. Перевірка текстів, зазначених в п. 1–4, здійснюється за допомогою антиплагіатної системи, обраною ЧНУ ім. Петра Могили, відповідно до Порядку перевірки академічних текстів на плагіат.

5.3. Тексти відповідно до п.5–6 перевіряються науково-педагогічними працівниками будь-якою системою, що не порушує авторські та суміжні права.

Звіт про наявність запозичень в тексті курсових робіт (проектів) разом із електронною версією роботи завантажується в систему Moodle.

5.4. Відповідальними особами від наукового відділу, редакцій наукових журналів, оргкомітетів конференцій, наукової бібліотеки академічні тексти розміщуються в: Інституційному репозитарії ЧНУ ім. Петра Могили, репозитарії

кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, відповідних розділах сайту університету та надаються у вільний доступ до мережі Інтернет.

С Х В А Л Е Н О
Вченою радою ЧНУ
ім. Петра Могили

Протокол № 1
« 30 » серпня 2019 р.

В Е Р Д Ж Е Н О
Віктор ЧНУ ім. Петра Могили

Л. П. Клименко

серпня 2019 р.

Порядок перевірки академічних текстів на академічний плагіат в ЧНУ ім. Петра Могили

Порядок перевірки академічних текстів визначає процедури перевірки академічних текстів в ЧНУ ім. Петра Могили.

Цей порядок є невідомою частиною Положення про академічну доброчесність в ЧНУ ім. Петра Могили.

Загальна схема перевірки академічних текстів на плагіат з використанням відповідної електронної системи складається з таких етапів:

- остаточний варіант тексту для перевірки завантажується в систему
- здійснюється процес перевірки тексту за базами внутрішньої бібліотеки системи та відкритими інтернет-джерелами;
- система генерує звіт подібності;
- звіт подібності передається для аналізу та прийняття експертного рішення.

Заходи з перевірки на академічний плагіат кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня бакалавра або магістра

1. Декани факультетів (директори інститутів) організують роботу з перевірки на плагіат кваліфікаційних робіт здобувачів рівнів вищої освіти «бакалавр» та «магістр».

2. Завідувачі випускових кафедр призначають наукових керівників/керівників кваліфікаційних робіт відповідальними особами від кафедр для перевірки кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів антиплагіатною системою Unicheck.

3. Директор наукової бібліотеки, як менеджер/адміністратор акаунту університету в системі Unicheck, забезпечує організацію навчання процесу перевірки кваліфікаційних робіт та формуванню звітності осіб, призначених відповідальними від кафедр.

4. Визначити Порядок здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат кваліфікаційних робіт:

1) Завідувачі випускових кафедр надають інформацію про ПІБ, адреси діючих електронних пошт та кількість кваліфікаційних робіт здобувачів вищої

освіти у наукових керівників/керівників кваліфікаційних робіт – менеджеру-адміністратору акаунту університету для реєстрації в системі Unicheck 2 місяці до передзахисту кваліфікаційних робіт;

2) Менеджер/адміністратор акаунту університету реєструє відповідальних осіб від кафедр у системі та встановлює в системі ліміт на перевірку у наукових керівників/керівників кваліфікаційних робіт залежно від кількості кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, що перевіряються;

3) Остаточний варіант кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат завантажується в систему відповідальною особою (формат doc, docx або pdf; без титульної сторінки; переліку умовних позначень, додатків, 12 кеглем; з можливістю пошуку по тексту);

4) Відповідальна особа здійснює процес перевірки кваліфікаційної роботи за базами внутрішньої бібліотеки системи Unicheck та відкритими інтернет-джерелами;

5) Система генерує звіт подібності;

6) Звіт подібності передається для аналізу та прийняття експертного рішення.

7) Допуск до захисту кваліфікаційних робіт проводиться з врахуванням експертної оцінки наукових керівників/керівників кваліфікаційних робіт щодо відсутності плагіату в роботі.

Заходи з перевірки на плагіат дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктор філософії/доктор наук

1. Електронний варіант дисертації разом із заявою щодо перевірки на плагіат (у заяві підтверджується дисертантом самостійність виконання роботи та ідентичність друкованої і електронної версій роботи) подається до науково-дослідної частини (відділу докторантури, аспірантури) університету. Перевірка на ідентичність друкованої та електронної версії дисертації покладається на відповідну кафедру, де виконувалася робота.

2. Відповідальна особа науково-дослідної частини (відділу докторантури, аспірантури) університету завантажує електронний варіант роботи до системи для здійснення перевірки, яка генерує звіт подібності.

3. Звіт перевірки на плагіат подається на засідання спеціалізованої вченої ради, яка розглядає дисертацію та вповноважена приймати рішення щодо допуску її до захисту, що має бути зазначено у висновку протоколу засідання окремим пунктом.

4. У випадку необхідності фахової оцінки змістовної частини дисертації (визначається на засіданні спеціалізованої вченої ради) в якості експертів (до 3-х осіб) можуть бути залучені доктори наук, кандидати наук (доктори PhD) за відповідним фахом.

5. Якщо робота приймається до захисту, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

6. У випадку виявлення у роботі запозичень без належного оформлення посилань чи інших технічних недоліків, або якщо кількість

наведених цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи, робота повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд спеціалізованою вченою радою. Якщо робота містить явні текстові запозичення, навмисні спроби їх укриття або інші прояви академічної не доброчесності, робота не приймається до захисту. Причини повернення роботи мають бути зазначені у висновку окремим пунктом.

7. Автор має право подати апеляцію згідно з Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 №567.

Заходи з перевірки на академічний плагіат рукописів монографій, підручників та навчальних посібників

1. Остаточний варіант рукопису монографії/підручника/навчального посібника, що створений в університеті та претендує на отримання грифа університету, має бути поданий автором твору до науково-дослідної частини (відділу докторантури, аспірантури) університету в електронному форматі за 10 днів до обговорення на засіданні кафедри.

2. Відповідальна особа від науково-дослідної частини (відділу докторантури, аспірантури) за перевірку робіт на плагіат завантажує електронний варіант твору до системи для здійснення перевірки та надання звіту відповідності до академічної доброчесності.

3. Відповідальна особа від науково-дослідної частини (відділу докторантури, аспірантури) за перевірку робіт на плагіат надає паперовий звіт подібності завідувачу кафедрою протягом трьох робочих днів після отримання роботи для перевірки на плагіат від автора рукопису.

4. Звіт про відсутність/наявність плагіату аналізує відповідальна особа та доповідає про результати на засіданні кафедри, де розглядається питання клопотання про присвоєння твору грифа університету.

5. Питання розгляду звіту та рішення за його результатами зазначається в протоколі засідання кафедри.

6. Якщо кафедра приймає позитивне рішення щодо клопотання про присвоєння рукопису грифа університету, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним. Результати рекомендації щодо друку рукопису оголошуються під час розгляду клопотання про присвоєння твору грифа університету на Вченій раді.

7. У випадку виявлення у рукописі запозичень без належного оформлення посилань або інших технічних недоліків, робота повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд кафедри.

8. Якщо рукопис містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, авторові відмовляється у клопотанні про присвоєння грифу університету.

9. Причини відмови мають бути зазначені у протоколі засідання

кафедри.

Заходи з перевірки на академічний плагіат рукописів статей до наукових журналів та тез конференцій ЧНУ ім. Петра Могили

Заходи з перевірки на академічний плагіат рукописів статей до наукових журналів, що подані до публікації, здійснюються з використанням відповідної електронної системи редакторами наукових журналів та оргкомітетами конференцій згідно до загального порядку вимог перевірки на академічний плагіат. Звіт надається до редакцій наукових журналів та оргкомітетів конференцій.